

KRISTENT ANSVAR FOR UTVIKLINGSLANDENE

av

OLAV EGELAND

Vi har lenge vært klar over fattigdommen, underernæringen, sulten og sykdommen i de land som har fått den ikke helt heldige betegnelse «utviklingslandene».

Våre misjonærer har fortalt oss meget om dette. Vi vet også at et ikke ubetydelig hjelpearbeid, indirekte og direkte, er gjort ved norsk misjon i mange land. Misjon og diakoni gikk sammen slik det skal skje ifølge Guds ord og kristen tradisjon, og slik det nødvendigvis må gå når levende kristen tro møter mennesker i nød. Dette kunne det være fristende å trekke frem eksempler på, men det hører ikke hjemme i denne sammenheng.

I dag er det en ny situasjon vi står overfor. Den er ny for oss her hjemme fordi vi i langt større utstrekning enn tidligere er gjort oppmerksom på de fargede folks levestandard — eller mangel på sådan. Verden er blitt liten, heter det, og alt og alle angår oss i en ganske annen grad enn tidligere.

Forholdene i utviklingslandene er også blitt gjenstand for gjentagne drøftelser på høyeste politiske plan. I artikkel 55 i de Forente Nasjoners charter heter det at «FN's oppgave er å arbeide for høyere levestandard og full sysselsettelse, og å legge grunn for økonomisk fremskritt og utvikling.» Enda klarere kommer FN's oppgave i så måte frem i instruksene som de forskjellige avdelinger innen FN har fått. I statuttene for WHO (verdens helseorganisasjon) og FAO (organisasjonen for ernæring og jordbruk) heter det at «disse organer er blitt til for å gi teknisk assistanse til områder som trenger hjelp». Den store stab av dyktige funksjonærer fra mange land har da også kunnet fortelle sine landsmenn om nøden og den skrikende motsetning mellom våre forhold og utviklingslandenes.

Lesere av Norsk Tidsskrift for Misjon vil være kjent med de nakne fakta om forholdene. Foruten det misjonærene og misjonsteoretikerne har gitt oss innblikk i, er det særlig i de siste tre-fire år gitt orientering gjennom presse, radio, fjernsyn og en ikke ubetydelig litteratur om emnet. Det skal derfor her ganske kort trekkes frem noe av det som kan gi den rette bakgrunn og belyse situasjonen, vesentlig i tilknytning til et foredrag en av ekspertene i FN's tekniske stab, dr. Richard Symonds, holdt for en rekke representanter fra kirker i øst og vest. Disse var sammen i Genève en uke for å drøfte det som er emnet for denne artikkel.

Den gjennomsnittlige levealder er i Vest-Europa 70 år. Norge topper som kjent statistikken med hele 73 år. Det er en stor avstand mellom våre forhold og det som møter oss i noen afrikanske land hvor gjennomsnittsalderen endog ligger under 25 år. For hele Asia er den gjennomsnittlige levealder 35 år.

Av all verdens barn er det bare 45 % som får undervisning. Tre fjerdedeler av jordens befolkning er uten en adekvat og sikker vannforsyning.

Dr. Symonds nevnte også det faktum som ikke minst FN's eksperter må se i øynene, at avstanden mellom vår og utviklingslandenes levestandard er større i dag enn da arbeidet tok til for 10—12 år siden.

En gjør seg visse refleksjoner når en ser at det er land hvor en femtedel til en tiendedel av befolkningen skaffer nok mat til alle, mens to tredjedeler eller mer av befolkningen i utviklingslandene ikke kan skaffe nok mat, slik at alle blir mette. En arbeider i et industrialisert land produserer gjennomsnittlig ti ganger så meget som en i et utviklingsland.

Fattigdom og nød fører ofte inn i den onde sirkel. Der hvor det er underernæring, blir menneskene et lett bytte for sykdom. Fattigdom gir også liten mulighet for effektiv profylakse. At sykdommene betyr nød, forstår vi enda bedre når vi husker at der hvor flest lider under den, er færrest leger. I mange land er det mer enn 50 000 mennesker for hver lege. Enda er det mer enn 1100 millioner mennesker, nesten halvparten av jor-

dens befolkning som er utsatt for malaria, og ved siden av denne svøpe har utviklingslandene andre sykdommer som trachoma, lepra, innvoldsormer, jaws, tuberkulose etc.

Meget annet kunne også nevnes i denne forbindelse. Men la dette være nok. Ovenstående er referert for at vi bedre kan forstå vår egen situasjon og dermed ansvaret overfor utviklingslandene. Disse lands situasjon kan ikke være annet enn en utfordring til oss. Når Vesten har latt seg engasjere langt utenfor de kristnes rekke, så er det bare et vitnesbyrd om at nøden i verden har en sterk appell til solidaritet og medfølelse. Et vitnesbyrd om dette er de store summer som er samlet inn på rent humanitært grunnlag. Når det gjelder hjelpen til utviklingslandene, er det også andre og vesentlige faktorer som en må regne med, nemlig de økonomiske og politiske. Også disse må vi som ansvarsbevisste kristne være oppmerksomme på. Det er neppe for sterkt sagt at den sosiale omveltning og nyorientering som i raskt tempo er ved å finne sted, er noe av det mest betydningsfulle som skjer i verden i dag. Det er politikere som har hevdet at det nye som bryter frem, er viktigere enn utnyttelsen av atomkraften, utforskningen av verdensrommet og alt annet som kan nevnes. Engang i fremtiden vil vi kunne gi svar på om en slik påstand er rett, men så meget vet og forstår vi at vi står overfor noe stort og avgjørende, og at det som skjer også vil ha den aller største betydning også for vår — Vestens — fremtid.

Det er ikke bare vi på vår side som er mer eller mindre klar over hva som skjer. Det er de like meget på den annen side. Representanter fra utviklingslandene sitter side om side med Vestens representanter ved forhandlingsbordet i FN og andre steder. Den afro-asiatiske blokk i FN har nesten flertall i FN, og nye stater kommer stadig til. Det er umulig i dag for Vesten å få det nødvendige to tredjedelers flertall uten støtte fra utviklingslandene. Landenes nyvunne selvstendighet betyr naturligvis at de vil være med på like fot med andre land og gjøre seg gjeldende både i økonomisk og politisk henseende.

Liksom den sosiale omveltning og nasjonale nyorientering

var forutsetningen for selvstendigheten, betyr denne igjen øket fart i den nye sosiale og politiske orientering, men det betyr igjen at landene er kommet inn i det internasjonale søkelys og den politiske dragkamp. Ideologisk er mange av landene i dag hverken øst eller vest orientert, men det betyr igjen en kamp om disse lands styresett.

Denne dragkamp må kirken følge spent med i — ikke for å engasjere seg politisk, men for å bringe inn et tredje alternativ: det kristne. Den tro har vi til evangeliets nyskapende og byggende verdi, at vi i det ser den eneste løsning for disse land. Når det en gang i fremtiden skal skrives og tales om den historie som ble skrevet i våre decennier i Afrika, Asia og Latin-Amerika, kan kirken med all grunn bli bebreidet, hvis den bare hadde stått og sett på utviklingen og nydannelsen som en interessert tilskuer. Kirken har tidligere i sosiale nyorienteringsperioder stått som tilskuer, ja, endog vært reaksjonær, og den synd skulle vi nødige begå en gang til.

Vi er alle enige om at misjonen i disse land det her dreier seg om, er mer påkrevet enn noensinne før. Motiveringen finner vi i det som ovenfor er nevnt. Derfor må det glede oss hver gang vi møter levende og aktiv misjonsinteresse, samtidig som det skremmer å se hvor lite svært mange har forstått av misjonens betydelige innsats i fortid og nåtid.

Misjonen står for fundamentet til det hus som skal bygges. Misjonærer skal bringe budskapet om frelse og frihet i Kristus, som igjen betyr et nytt syn på mennesket og dets verd. Så sant vi ser hva evangeliet har gitt folkene og de enkelte blant oss, ser vi også hvor meget det er om å gjøre at det i disse fjerne land ikke bygges på sand, men på fjell, på Guds faste grunnvoll, — og at denne grunn legges nå, når et nytt og stort hus skal reises.

Misjonens første og egentlige anliggende er forkynnelse av evangeliet. Dens forbilde er den første og største misjonær som kunne si om seg selv: «Ve meg om jeg ikke forkynner evangeliet!» (1. Kor. 9, 16). For oss som ikke er betrodd oppgaven å gjøre vår innsats i direkte misjonsarbeid, må dette bety et

«ve meg» om jeg ikke er med i rekken av dem som vil støtte opp om og bære misjonens sak videre.

Men når dette er sagt, må det også føyes til at vårt ansvar går videre og ut over forkynnelsen av evangeliet i engere forstand. I dag står vi overfor en situasjon i utviklingslandene som krever hurtig og effektiv *handling* og som viser vilje til å forstå disse lands streben etter forandring. Folkene i disse land er i nød, og den nød smerter dem enn mer, fordi de i dag sammenligner seg med Vestens bedre stilling hva helse og sosial-økonomiske forhold angår. Folkene vil gjerne stå på like fot med oss på alle områder og spør om vi vil være solidariske og arbeide sammen med dem for en god fremtid for dem.

Kirken kan aldri lukke øynene for verdens nød av hvilken art den enn er. Den er kalt til diakoni. Den skal hjelpe og gjøre vel uten annen hensikt enn den å gjøre godt, slik som Jesus selv gjorde det. Derfor må kirken også stille seg til tjeneste og hjelpe utviklingslandene i deres situasjon. Av hvilken art hjelpen skal gis, er et annet spørsmål som ligger vesentlig på det praktiske plan. Lett er det imidlertid ikke, for problemene i en verden, som til dels skal flytte fra en tidlig middelalder til begynnende atomalder må nødvendigvis bli mange. Det er også om å gjøre at hjelpen kommer på en slik måte at levestandarden høynes og at folket samtidig beholder det beste i sin kulturarv.

Diakonien har sin verdi i seg selv. Den tar seg av stakkaren som ligger ved veikanten fordi han trenger hjelp. Men diakonien må samtidig ha sitt korrektiv i kristen forkynnelse og fellesskap. Her kan bildet som av og til har vært nyttet, om melkekrakken med de tre ben, si oss noe vesentlig. De tre ben er kerygma, diakonia og koinonia — forkynnelse, tjeneste og fellesskap. Alle tre trenger hverandre som melkekrakken trenger alle tre ben for å kunne stå. Den velter om ett av dem blir fjernet.

En diakonal innsats, hvor forkynnelsen eller kristent fellesskap mangler, vil til slutt ikke bli annet enn humanitært arbeid. Og forkynnelsen, uten at de gode gjerninger får spille

med, blir som et tre uten frukt. Og får ikke kristent fellesskap sin plass der hvor forkynnelse og diakoni går sammen, er det tegn på åndelig sykdom.

I kirkens ansvar og derav følgende innsats for utviklingslandene betyr dette at vår hjelp, så langt det er mulig, må koordineres med misjonens forkynnelse.

In casu jordbruksprosjektet som Bispemøtet 1960 ba Kirkens Nødhjelp ta opp, det prosjekt som etter endel leting ble lagt til Abakaliki i Øst-Nigeria, har vi måttet si til Den skotske kirkes dyktige misjonærer at vår eiendom med bl. a. et stort møte-lokale står til deres disposisjon og kan nyttes til evangeliseringsarbeid. Ved siden av dette samles alle norske og en forholdsvis stor stab nigerianere hver morgen til bønn og andakt. Derved presenteres og forståes innsatsen som det den er: et kristent hjelpearbeid, dvs. diakoni.

Det er nødvendig at kirkene i alle land, så langt det er mulig, med en slik diakonal innsats går inn for et storstilet hjelpearbeid, både fordi det er kirkens kall å hjelpe, men også fordi den ved høyt kvalifiserte fagfolk, som igjen har den rette kristne innstilling, kan være med å bygge opp den nye fremtid i en revolusjonær verden.

Selv om vi ønsker å gå stille i dørene og ikke utbasunere våre resultater, må det likevel være rett å nevne at kristen innsats i noen grad har vært opinionsskapende og ført til utvidet forståelse og aktiv innsats for å komme utviklingslandene til hjelp. Det kan i denne forbindelse også anføres at ikke minst mottakerlandene har vært oppmerksom på denne kirkelige aktivitet og viljen til medarbeiderskap for å komme de nødlidende til hjelp. Det forstås at vi med alle våre privilegier vil dele med dem hva vi selv har. Vår kunnskap, teknikk, erfaring, rettsbevissthet, våre metoder og vårt menneskesyn ønsker vi å gi videre, og vi ønsker å gjøre det, ikke i kolonialpolitikens maktånd, men på den eneste måte vi i dag har sjanse til å nå frem: i villig og ydmyk tjeneste.

Det er heller ikke uten grunn at ledere fra FN's forskjellige organer har henvendt seg til kirkens representanter for om

mulig ad den vei å inspirere til innsats. Helt uten virkning har nok ikke denne til dels uformelle henstilling vært, selv om inspirasjonen til det arbeid som er i gang vesentlig kommer fra kirken selv. Ikke minst i Tyskland og Sverige er det under mottoet «brød for verden» samlet inn store summer, som både vitner om forståelse for det kirkelige anliggende og vårt ansvar overfor menneskelig nød. Som det vil være kjent, har også norsk misjon nytt godt av de innkomne midler til jordbruksprosjekt som misjonen har funnet det rett å ta opp.

I vårt land har Kirkens Nødhjelp, som nevnt ovenfor, satt inn med hjelpearbeid der vi fant det var mest påkrevet. Oppgaven som vi har tatt på oss, vil kreve en del år med intens innsats. Og så lenge den pågår, vil vår form for utviklingshjelp vesentlig være bundet til Abakaliki. Når dette arbeid kanskje om en 8—10 år fra vår side kan avsluttes, må vi igjen være klar til å sette inn hvor det er akutt og stor nød. Men fordi misjon og diakoni hører sammen og på grunn av utviklingslandenes nye situasjon trenger hverandre og må utfylle hverandre, må vi, når det er naturlig, gå sammen i kristent fellesskap og forståelse. Samarbeidet er allerede i gang forskjellige steder, og gir seg bl. a. også et synlig uttrykk i distribueringen av all medisin som norsk misjon har mottatt som gave, og som fortrinnsvis blir sendt våre legemisjonærer.

Note: Instrukтив orientering om forholdene i utviklingslandene gir bl. a. disse bøker: *The Geography of Hunger* (1952), av Josue de Castro, og *Der Hunger in der Welt* (1959), av Werner Pank (se NOTM 1960 s. 124 f).